

شبک‌های اجتماعی

تئوری و مسائل

تألیف:

پایسہ احمدوند

زینب البیجی

www.ketab.ir

انتشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: شبکه‌های اجتماعی: تئوری و مسائل
مؤلف: انیسه احمدوند و زینب طلیجی
ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام
صفحه آرا، ویراستار ادبی و طراح جلد: محمد روشنی
نمایه‌ساز و ناظر نسخه‌پردازی و چاپ: رضا دیبا
چاپ و صحافی: چاپ سپیدان
چاپ اول: ۱۳۹۷
قیمت: ۱۲۰/۰۰۰ ریال
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۶۵۹-۵

تهران: بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام
صندوق پستی ۱۵۹-۵، پ. م. ۱۴۶۵۹۴۳۶۸۱ • تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲
فروشگاه اینترنتی: www.tabesna.ir • E-mail: press@isu.ac.ir

سرشناسه: انیسه، ۱۳۶۸-
عنوان و نام پدیدآور: شبکه‌های اجتماعی: تئوری و مسائل/تألیف انیسه احمدوند، زینب طلیجی.
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۱۵ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۶۵۹-۵
موضوع: شبکه‌های اجتماعی
موضوع: شبکه‌های اجتماعی -- مدیریت
موضوع: شبکه‌های اجتماعی -- ایران
موضوع: تکنولوژی -- جنبه‌های اجتماعی
شناسه افزوده: طلیجی، زینب، ۱۳۶۵-
شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ش ۱۳ الف ۷۲۱ HM
رده‌بندی دیویی: ۳۰۲/۳
شماره کتابشناسی ملی: ۵۴۳۴۷۷۸

تمام حقوق محفوظ است. هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی‌باشد.
این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

۹	سخن‌ناش
۱۱۳	مقدمه: دکتر و طباثیان
۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول: شبکه‌های اجتماعی جلوه‌ای از فناوری و نوآوری
۱۷	مقدمه
۱۸	فناوری
۲۰	نوآوری
۲۱	فناوری اطلاعات
۲۲	رسانه‌های اجتماعی
۲۳	انواع رسانه‌های اجتماعی
۲۷	فصل دوم: شبکه‌های اجتماعی، آثار و کاربردها
۲۷	مقدمه
۲۸	وب ۲: وب اجتماعی، رسانه اجتماعی
۲۹	رابطان اجتماعی
۳۰	مقدمه‌ای بر مفاهیم شبکه نظریه گراف
۳۰	گراف
۳۱	تعریف شبکه اجتماعی
۳۲	تاریخچه شبکه‌های اجتماعی
۳۳	انواع شبکه اجتماعی
۳۶	قابلیت‌های شبکه‌های اجتماعی
۳۸	مزایای استفاده از شبکه‌های اجتماعی
۴۳	کاربردهای شبکه اجتماعی
۴۳	شبکه‌های اجتماعی و ترویج نوآوری

۴۶	شبکه‌های اجتماعی و تجارت الکترونیک
۴۹	شبکه‌های اجتماعی، نوآوری، بازاریابی شبکه‌ای
۵۶	شبکه‌های اجتماعی و دانش‌آفرینی
۵۶	نظریه دانش‌آفرینی
۵۷	شبکه‌های اجتماعی ابزاری برای دانش‌آفرینی
۵۷	کارایی شبکه‌های اجتماعی
۵۸	تأثیر کارایی شبکه‌های اجتماعی روی فرآیند دانش‌آفرینی
۵۹	اجتماعی‌سازی: دانش ضمنی به صریح
۶۰	برون‌سازی: دانش ضمنی تا صریح
۶۱	ترکیب دانش صریح به صریح
۶۲	درون‌سازی: از دانش صریح به دانش ضمنی
۶۴	شبکه‌های اجتماعی و یادگیری الکترونیکی
۶۴	سیستم‌های مدیریت یادگیری (LMS)
۶۹	فصل سوم: پذیرش شبکه‌های اجتماعی
۶۹	مقدمه
۷۰	مدل‌های پذیرش فناوری‌های اطلاعات
۷۲	تنوری عمل مستدل
۷۳	تنوری نشر نوآوری
۷۷	مدل پذیرش فناوری
۸۱	نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده
۸۳	تنوری تجزیه شده رفتار برنامه‌ریزی شده
۸۴	مدل ثانویه پذیرش فناوری (TAM2)
۸۶	مدل TAM3
۸۷	مدل تلفیقی (متحد) پذیرش و کاربرد فناوری
۸۹	مدل تلفیقی (متحد) پذیرش و کاربرد فناوری (۲)
۹۱	مدل استفاده از رایانه شخصی
۹۲	نظریه شناخت اجتماعی
۹۳	مدل سه هسته‌ای
۹۴	مدل تناسب بین وظیفه و فناوری
۹۵	مدل سه پایداری
۹۵	مدل سه پایداری
۹۶	مدل سه پایداری

۹۸	مدل چنونگ و دیگران
۹۹	مدل پیرسون و گراندون
۱۰۰	مدل پذیرش تبادل الکترونیکی داده‌ها
۱۰۱	عوامل مرتبط با فناوری
۱۰۲	عوامل محیطی
۱۰۳	عوامل پذیرش کاربر
۱۰۴	مدل پذیرش شبکه‌های اجتماعی بومی
۱۰۷	فصل چهارم: مسائل و چالش‌های امنیتی در شبکه‌های اجتماعی
۱۰۷	مقدمه
۱۱۰	تهدیدهای اینترنتی
۱۱۱	ح. مسائل مربوط به اعتبار و شهرت
۱۱۲	ب. مسائل نامه‌انزی
۱۱۳	تهدیدات امنیتی در شبکه‌های اجتماعی
۱۱۳	الف. تهدیدات محتوای مدرسه‌ای
۱۱۹	ب. تهدیدات سنتی
۱۲۳	ج. تهدیدهای اجتماعی
۱۲۷	کلام پایانی
۱۲۹	منابع و مأخذ
۱۴۱	نمایه

فهرست جداول

۲۱	جدول شماره (۱-۱) تعاریف نوآوری
۲۳	جدول شماره (۲-۱) تعاریف رسانه‌های اجتماعی
۳۴	جدول شماره (۱-۲) معرفی تعدادی از شبکه‌های اجتماعی جهان
۵۸	جدول شماره (۲-۲) جدول کارایی شبکه‌های اجتماعی
۶۳	جدول شماره (۳-۲) نتایج مؤلفه‌های شبکه‌های اجتماعی در پشتیبانی از فرایند SEI
۶۵	جدول شماره (۴-۲) معرفی LMSهای شناخته شده
۱۰۲	جدول شماره (۱-۳) لیست عوامل مرتبط با فناوری اطلاعات در پذیرش فناوری اطلاعات
۱۰۳	جدول شماره (۲-۳) لیست عوامل محیطی مؤثر بر پذیرش فناوری اطلاعات
۱۰۳	جدول شماره (۳-۳) لیست عوامل پذیرش کاربر مؤثر در پذیرش فناوری اطلاعات

فهرست شکل‌ها

شکل (۱-۲)	تعداد افراد فعال در شبکه‌های اجتماعی بر اساس (میلیون نفر)	۳۴
شکل (۲-۲)	ویژگی‌هایی که شبکه‌های اجتماعی موجود در LMS ها	۶۶
شکل شماره (۱-۳)	عوامل زیربنایی در مدل‌های پذیرش فناوری توسط کاربر	۷۲
شکل شماره (۲-۳)	تئوری عمل مستدل	۷۳
شکل شماره (۳-۳)	تئوری نشر نوآوری	۷۵
شکل شماره (۴-۳)	مدل پذیرش فناوری	۷۷
شکل شماره (۵-۳)	مدل تعدیل شده پذیرش فناوری	۸۱
شکل شماره (۶-۳)	تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده	۸۳
شکل شماره (۷-۳)	تئوری تجزیه رفتار برنامه‌ریزی شده	۸۳
شکل شماره (۸-۳)	مدل پذیرش فناوری ثانویه	۸۴
شکل شماره (۹-۳)	مدل پذیرش فناوری TAM3	۸۷
شکل شماره (۱۰-۳)	تئوری تلاقی پذیرش و کاربرد فناوری	۸۸
شکل شماره (۱۱-۳)	مدل UTAUT	۹۰
شکل شماره (۱۲-۳)	مدل استفاده از رایانه شخصی	۹۲
شکل شماره (۱۳-۳)	مدل سه‌بعدی	۹۳
شکل شماره (۱۴-۳)	مدل تناسب وظیفه، فناوری	۹۵
شکل شماره (۱۵-۳)	مدل مور و بن باس	۹۶
شکل شماره (۱۶-۳)	مدل روبی چاکس و کدیر، ۱۹۸۸	۹۷
شکل شماره (۱۷-۳)	مدل لوکاس و اسپیتلر	۹۷
شکل شماره (۱۸-۳)	مدل چئونگ و همکاران	۹۸
شکل شماره (۱۹-۳)	مدل پذیرش فناوری اطلاعات پیرسون و گیل، ۱۹۹۸	۱۰۰
شکل شماره (۲۰-۳)	مدل پذیرش تبادل الکترونیکی داده‌ها	۱۰۱
شکل شماره (۱-۴)	تعداد کاربر شبکه‌های اجتماعی در سراسر جهان از ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۶	۱۰۸
شکل شماره (۲-۴)	گزارش تهدید امنیتی	۱۰۸
شکل شماره (۳-۴)	درصد استفاده از تکنیک‌های مختلف کلاهبرداری در شبکه‌های اجتماعی	۱۱۰

◆ ◆ مقدمه دکتر طباطبائی ◆ ◆

تصور یک روز بدون دسترسی به اینترنت چقدر دشوار است؟ امروز بسیاری از اختلالات عمومی مورد نیاز ما در بستر اینترنت عرضه می‌شود به طوری که از - اندن نامه‌ها تا گرفتن تاکسی و حتی سفارش غذا و امثالهم نیز در صورت حضور در فضای مجازی بسیار راحت‌تر و اغلب ارزان‌تر از قبل در دسترس است؛ لذا تصور زندگی بدون دسترسی به اینترنت تصویری دشوار به نظر می‌رسد! و این همه در حالی است که همین چند سال پیش بسیاری از ما تصور درستی از زندگی روزمره با استفاده از خدمات قابل ارائه در بستر اینترنت نداشتیم!!

امروزه نیز بسیاری از شبکه‌های اجتماعی - می‌شناسیم؛ اغلب ما با پیام‌رسان‌ها آشنا هستیم و با استفاده از آن فایل‌های چندرسانه‌ای را به اشتراک می‌گذاریم ولی با این وجود هنوز عده کمتری از مردم کسب و کار خود را در بستر شبکه‌های اجتماعی مستقر کرده‌اند و انجام امور روزمره زندگی خود را به آن گره زده‌اند. امروزه اغلب؛ قشر تحصیل‌کرده دانشگاهی ما از این شبکه‌ها استفاده می‌کنند و جدا از پیام‌رسان‌ها حضور در شبکه‌های اجتماعی مثل یوتیوب؛ فیسبوک؛ واتساپ و آنالیز برای عموم مردم ما امری ناشناخته و حتی غیرضرور به نظر می‌رسد!

هنوز شبکه‌های اجتماعی در مقایسه با بسیاری از کشورها در زندگی ما ایران نقش جدی ندارند و ظرفیت‌های آن مورد توجه قرار نگرفته‌اند و صد افسوس که آشنایی بسیاری از ما با این شبکه‌های اجتماعی اغلب محدود به آسیب‌شناسی آن شده است و این همه در حالی است که شبکه‌های اجتماعی ظرفیت‌های بسیار بزرگی در گسترش ارتباطات اجتماعی؛ اصلاح رفتارهای جمعی و حتی تقویت اعتماد و سرمایه اجتماعی دارند که معمولاً در نگاه‌های محدود آسیب‌شناسانه کمتر مورد توجه قرار می‌گیرند.

البته منظور نگارنده از یادآوری محدودیت‌های نگاه آسیب‌شناسانه به این فناوری‌های جدید اجتماعی به هیچ‌وجه به منزله پذیرش بی‌چون و چرا و رها کردن جامعه به ویژه نسل جوان در دامن یک ارتباطات افسارگسیخته اجتماعی نیست؛ بلکه منظور آن است که در مواجهه با این فناوری‌های اجتماعی؛ بایستی هوشمندانه‌تر عمل کرد نه بی‌محابا به استقبال آنها رفت و نه به سادگی فرصت‌های نهفته درون آنها را نادیده گرفت و این همه نیز تنها در گرو آشنایی درست و همگانی ما از این شبکه‌هاست و به بیان روشن‌تر امروزه آشنایی مناسب با فناوری شبکه‌های اجتماعی موضوعی عمومی است که لازم است نه فقط تحصیل‌کردگان دانشگاهی بلکه تمام مردم کشورمان با آن آشنا شوند. درست به همین دلیل است که تألیف و تالیف گزیده‌ای از این دست امری پسندیده به شمار می‌رود که بایستی مورد حمایت جدی‌تری قرار گیرد.

اثر حاضر تلاشی در مورد تشکر است که به دنبال رسیدن به شناختی اولیه از شبکه‌های اجتماعی و نحوه شکل‌گیری آنها و بالاخره ارائه اطلاعاتی اولیه در خصوص ملاحظات لازم جهت استفاده مناسب از این شبکه‌هاست. نویسندگان کتاب جوانانی با پشتکار و همت بسیار هستند که مطمئن هستم در آینده بیشتر و بیشتر از ایشان خواهیم شنید. مطالعه کتاب حاضر را به عموم همکاران به ویژه دانشجویان حوزه فناوری اطلاعات توصیه می‌کنم.

دکتر سید حبیب‌الله طباطبائی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

تابستان ۱۳۹۷